

**Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Białymstoku
Obserwatorium Integracji Społecznej**

**Sprawozdanie z realizacji
*„Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej
na lata 2010-2018”*
za 2010 r.**

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010–2018 opracowana w 2010 roku jest kluczowym dokumentem programowym, wyznaczającym kierunki działań mających na celu zapewnienie jak najwyższej jakości życia mieszkańców województwa. Stanowi ona istotne narzędzie w realizacji lokalnej polityki społecznej. Diagnozuje sytuację oraz przedstawia cele i strategiczne kierunki działań na najbliższe kilka lat, za realizację których odpowiada samorząd oraz podległe mu instytucje.

Zgodnie z art. 21 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej samorząd województwa zobligowany jest do opracowania, aktualizowania i realizacji strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej, będącej integralną częścią strategii rozwoju województwa.

Na przełomie roku 2009/2010 dokonano szczegółowej analizy Strategii Polityki Społecznej przyjętej przez Sejmik Województwa Podlaskiego w 2006 r. Nowa rzeczywistość społeczna, potrzeby i problemy społeczne a także realizacja dotychczasowych celów i zadań określonych w Strategii uzasadniły potrzebę jej aktualizacji.

W dniu 15 lutego 2010 r. Sejmik Województwa Podlaskiego podjął Uchwałę Nr XXXVII/422/10 w sprawie przyjęcia harmonogramu prac nad aktualizacją „Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2006-2013”. Zgodnie z przyjętym dokumentem, instytucją odpowiedzialną za koordynację i organizację procesu realizacji Strategii został Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, jako jednostka wojewódzka powołana przez Sejmik Województwa Podlaskiego do wykonywania zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej.

W celu zapewnienia optymalnej formuły współpracy oraz wymiany informacji, a także koordynacji działań służących realizacji zadań przy aktualizacji Strategii w dniu 22 marca 2010 r. Uchwałą Nr XXXVIII/431/10 Sejmiku Województwa Podlaskiego powołano Zespół ds. aktualizacji Strategii. W skład Zespołu weszły osoby reprezentujące kluczowe środowiska z punktu widzenia sfery polityki społecznej regionu, a mianowicie przedstawiciele: instytucji pomocy i integracji społecznej, edukacji, bezpieczeństwa, rynku pracy, profilaktyki i ochrony zdrowia, samorządów i organizacji pozarządowych, reprezentanci instytucji zajmujących się obszarem osób starszych, młodzieży i osób niepełnosprawnych. Prace Zespołu oparte zostały

o przygotowany przez Zespół Obserwatorium Integracji Społecznej Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku aktualny materiał diagnostyczny, charakteryzujący obszary polityki społecznej w regionie. Analiza zebranych danych pozwoliła na dokonanie diagnozy stanu zastanego, sformułowanie wniosków, jak również pewnych tendencji obserwowanych na przestrzeni dłuższego okresu czasu. Ułatwiło to Zespołowi dokonanie oceny zjawisk społecznych, charakterystycznych dla województwa podlaskiego. Prace odbywały się w trybie warsztatowym, by jak najszerzej i najlepiej poznać problemy różnych grup społecznych, potrzeby rodzin, instytucji oraz tryb i sposób ich zaspakajania.

Członkowie Zespołu ds. aktualizacji Strategii pracowali w sześciu roboczych, tematycznych grupach dotyczących następujących obszarów, które uznano za priorytetowe:

- 1) *Zaspokajanie potrzeb rodzin podlaskich;*
- 2) *Wypełnianie funkcji rodziny (rodziny z osobami zależnymi, bezpieczeństwo);*
- 3) *Profilaktyka oraz oferta leczenia w systemie ochrony zdrowia;*
- 4) *Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej;*
- 5) *Efektywna pomoc społeczna;*
- 6) *Kapitał społeczny.*

W ramach prac Zespołu w 2010 r. odbyły się trzy spotkania warsztatowe:

- 1) 18 lutego 2010 roku - w trakcie którego przyjęto metody, tryb i standardy pracy nad przygotowaniem Strategii. W podzespołach roboczych uczestnicy spotkania dokonali przeglądu diagnozy obszarów polityki społecznej i wskazali dziedziny w jakich należy zmodyfikować i uzupełnić zebrany materiał.
- 2) 18 marca 2010 roku - omówiono roboczą wersję diagnozy dotyczącej sytuacji społeczno-gospodarczej województwa podlaskiego. W trakcie prac w zespołach roboczych określono problemy i potrzeby ze zdiagnozowanych obszarów strategicznych (pomocy społecznej, rodziny, osób niepełnosprawnych oraz starszych, bezrobocia, systemu opieki zdrowotnej, w tym profilaktyki

i rozwiązywania problemów uzależnień) oraz przeprowadzono analizy SWOT problemów społecznych występujących w województwie podlaskim.

- 3) 17 maja 2010 roku - spotkanie poświęcone było pracom w grupach roboczych nad określeniem celów strategicznych i operacyjnych, zadań i wskaźników wynikających ze zdiagnozowanych obszarów, które uznano za priorytetowe dla sfery polityki społecznej. Posiedzenie Zespołu zakończono omówieniem harmonogramu wdrażania i propozycji monitoringu „Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2010-2018”.

Wspólnie z Zespołem określono, iż celem Strategii powinno być zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom i grupom społecznym. Stałe i efektywne dostarczanie profesjonalnych rozwiązań umożliwiających zapobieganie i rozwiązywanie problemów społecznych, w oparciu o posiadaną wiedzę i doświadczenie kadr oraz wysoki poziom integracji społecznej. Pozwoliło to sformułować misję „Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2010-2018” o treści:

*„Zintegrowane i aktywne społeczeństwo Podlasia,
wykorzystujące swój potencjał w kształtowaniu wysokiej jakości życia,
z zapewnieniem mieszkańcom regionu możliwości wypełniania ról społecznych
i równego dostępu do wszelkich zasobów, praw, dóbr i usług”.*

W miesiącach lipiec-sierpień 2010 roku jako etap kończący prace nad aktualizacją Strategii udostępniono dokument konsultacjom społecznym. „Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010-2018” została przyjęta przez Sejmik Województwa Podlaskiego Uchwałą nr XLVI/521/10 z dnia 5 listopada 2010 r.

Mocne i słabe strony pracy nad Strategią:

MOCNE STRONY:

- Zaangażowanie oraz aktywny udział członków Zespołu w pracy nad opracowaniem Strategii miało ogromny wpływ na kształt dokumentu.

- Działania w formie prac zespołowych pozwoliło uzyskać wyższe rezultaty i podnieść jakość pracy.
- Uwagi Zespołu umożliwiły opracowanie pełnej diagnozy obszarów polityki społecznej na terenie województwa podlaskiego.
- Opinia Zespołu, jako ekspertów w danych dziedzinach, pozwoliły określić cele oraz sposoby rozwiązania problemów na terenie Podlasia.
- Współpraca poprzez wymianę informacji pozwoliła dotrzeć do danych, do których dostęp byłby trudny.
- Różnorodny skład Zespołu (*tj. przedstawiciele instytucji pomocy i integracji społecznej, edukacji, bezpieczeństwa, rynku pracy, profilaktyki i ochrony zdrowia, przedstawiciele organizacji pozarządowych i samorządów, reprezentantów instytucji zajmujących się obszarem osób starszych, młodzieży i niepełnosprawnych*) umożliwił dogłębną wymianę informacji.

SŁABE STRONY:

- Trudności w dostępie do aktualnych danych.
- Trudności z określeniem obszarów najbardziej problemowych.

Integralną częścią procesu planowania strategicznego jest monitorowanie oraz ocena realizacji (wdrażania) Strategii. Pojęcie monitorowania obejmuje wszystkie działania zapewniające osiągnięcie pożądaných efektów rozwojowych wynikających z zapisów dokonanych w dokumencie. Monitoring ma na celu określenie stopnia realizacji poszczególnych celów szczegółowych. Ponadto umożliwia podsumowanie zachodzących zmian według opracowanych wskaźników, tym samym pozwala ocenić, czy istnieją możliwości osiągnięcia celów uznanych w Strategii za priorytetowe.

Jednorazowa diagnoza problemu, identyfikacja pożądanego kierunku działań czy stworzenie planu realizacji nie wystarcza, by realizowane zadania spełniły pokładane w nim nadzieje czy postawiony cel. Dla efektywnej realizacji potrzebny jest stały dopływ informacji na temat skutków prowadzonych działań, czyli konieczne jest regularne zbieranie, analizowanie i ocena danych dotyczących wdrożonego zadania/celu.

Zatem Strategia będzie na bieżąco poddawana przeglądowi oraz aktualizacji. System ten będzie odmienny dla części dokumentu określającej diagnozę obszarów polityki społecznej oraz dla części programowej (programy realizacyjne oraz zadania):

- **część diagnostyczna**, rozdział II i III - będzie poddawany przeglądowi oraz aktualizacji raz na 4 lata,
- **część programowa**, rozdział IV (działania/zadania i harmonogram) - będzie poddawana przeglądowi i aktualizacji minimum raz na dwa lata.

Analizą zebranego materiału badawczego i rekomendacjami dla zmian w Strategii zajmować się będzie Zespół ds. monitoringu (przekształcony Zespół ds. aktualizacji Strategii), który dokona oceny zadań realizowanych w latach poprzednich i realizowanych obecnie, zidentyfikuje problemy, które ograniczyły bądź uniemożliwiły realizację zadań wyznaczonych oraz zaproponuje niezbędne korekty i zmiany w zakresie tych zadań. W oparciu o zebrane materiały opracowany zostanie raport z monitoringu oraz harmonogram na kolejne lata. Ponadto Zespół ma: badać sposoby pozyskiwania środków i wskazywania źródeł ich gromadzenia, przygotowywać narzędzia służące do monitorowania jakościowego i ilościowego, wnioskować podczas raportowania z monitoringu o zmiany w kierunkach polityki społecznej itp. Ustalono, że Zespół będzie się spotykał minimum raz na dwa lata celem realizacji w/w zadań.

Na spotkaniu zorganizowanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku w dn. 14 czerwca 2011 r. Zespół ds. monitoringu Strategii ustalił kwestie przygotowania raportu z realizacji Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej za rok 2010. Określono także wytyczne do harmonogramu realizacji Strategii na lata 2012-2013 oraz omówiono uwagi i rekomendacje do przyszłej pracy Zespołu.

Zespół otrzymał do wypełnienia matryce, przygotowane wcześniej przez Obserwatorium Integracji Społecznej, celem wskazania tych działań, które w 2010 r. realizowane były przez jednostki, które reprezentują. Uzyskane odpowiedzi zestawiono ze sobą, po czym wybrano te zadania, które były w 2010 roku realizowane najczęściej. Zestawienie tych działań prezentuje Załącznik.

Z podsumowań prac Zespołu wynika, że zdecydowana większość wskaźników zapisanych w Strategii była realizowana przez wyznaczone jednostki w 2010 roku. Tylko nieliczne pozostały do osiągnięcia w roku 2011. Z monitoringu wynika, że w pierwszym obszarze strategicznym, który dotyczył **Zaspokajania potrzeb rodzin podlaskich** zrealizowano w 2010 roku 92% ustalonych do realizacji wskaźników. Tylko 1 z 13 wskaźników został do zrealizowania w 2011 roku. W kolejnym obszarze strategicznym tj. **Wypełnianie funkcji rodzin** 93% wskaźników zostało osiągniętych natomiast pozostałe 7% zostanie zrealizowane w kolejnym roku. W trzecim obszarze dotyczącym **Profilaktyki oraz oferty leczenia w systemie ochrony zdrowia** opracowano 48 wskaźników. W roku 2010 - 80% założonych wskaźników zrealizowano, 20% pozostało na rok 2011. Wskaźniki dotyczące obszaru **Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej** zrealizowano w 88%. Pozostałe 12% przewiduje się do zrealizowania w 2011 roku. W ostatnim obszarze strategicznym, który dotyczył **Efektywnej pomocy społecznej** zrealizowano w 2010 roku najmniej wskaźników - 78%. Pozostałe 22% zostały do zrealizowania w 2011 roku.

W roku 2012 planuje się przeprowadzenie monitoringu w formie badania ilościowego. Do wszystkich instytucji realizujących zadania i cele zapisane w Strategii zostanie skierowany kwestionariusz ankiety. Ankieta będzie zawierała szczegółowe pytania na temat stopnia realizacji poszczególnych celów, podejmowania określonych zadań oraz sposobów ich finansowania w latach 2010-2011. Z danych uzyskanych w ten sposób zostanie opracowany raport, który będzie zawierał opis realizacji poszczególnych wskaźników założonych podczas opracowywania Strategii. Działania podejmowane w ramach monitoringu Strategii dadzą obraz postępu w realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Natomiast w perspektywie długofalowej monitoring umożliwi obserwację dynamiki realizacji celów oraz dokonujących się zmian.

Sprawozdanie z realizacji Strategii będzie przedstawiane Dyrektorowi ROPS, Zespołowi ds. monitoringu oraz Sejmikowi Województwa Podlaskiego.

Strategia to publikacja, której nie należy traktować jako zamkniętego dokumentu, który ma obowiązywać cały czas w niezmienionym kształcie. Jest ona kształtowana na określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są stanami dynamicznymi. Dlatego też osiągnięcie założonych celów wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, ciągłej obserwacji i ocenie pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu Strategii. W związku z tym pracownicy Obserwatorium Integracji Społecznej Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku przy współpracy z grupą ekspercką będą podejmować takie zadania, które umożliwią modyfikowanie i korygowanie działań zapisanych w Strategii, odpowiednio do zmieniających się warunków i możliwości.